

Zároveň prišlo pokračovanie. V jednej z krajín, ktorá kolonizovala africký kontinent a v jej vládnej inštitúcii – britskom parlamente – zazneli nahnevané otázky. „Liberáli, humanitárne založení [členovia] a reformisti sa zastali obeti“ (ibid.). Soyinka v texte nevyzýva priamo k procesu dekolonizácie, zdôrazňuje však význam historického povedomia a úlohy umenia a kritického intelektuálneho spracovania koloniálnej minulosti ako možnosti, ktorá formuje kroky a rozhodnutia týchto krajín a zviditeľňuje komplexnosť postkoloniálnej hybridnej identity.

Prostredie, v ktorom Soyinka vyrastal, položilo základy jeho hybridnej identity. Narodil sa v dedinke Abeokuta na brehu rieky Ogun v západnej Nigérii, 13. júla 1934, v oblasti, ktorú obýva komunita Jorubov, známa bohatou mytológiou, melodickým jazykom a prepracovaným systémom božstiev, ktoré národ uctieval po stáročia. Jeho matka bola konvertovaná kresťanka a otec agnostik, ktorý riadil školu zriadenú britským impériom. K tomu zároveň prispievali kmeňoví starši, tzv. *ogboni*, ktorí ho vzdelávali v jorubskej kozmológii. Počas štúdia na univerzite v Ibadane študoval drámu a grécku a jorubskú mytológiu. V štúdiu pokračoval vo Veľkej Británii, na University of Leeds, čo mu umožnilo hlbšie poznanie európskej tradície divadla. Vo Veľkej Británii strávil neprerušene asi 6 rokov a v rokoch 1958 – 1959 pôsobil aj ako dramaturg londýnskeho divadla The Royal Court Theatre.

Soyinkovo dielo imaginatívne syntetizuje a apropruje tradičné africké divadelné postupy, mytologický systém a historickú situáciu, ale zároveň nadväzuje na celú tradíciu západnej literatúry – počnúc veľkými starogréckymi dramatikmi, cez Williama Shakespeara, írskoho dramatika Johna M. Syngea, Samuela Becketta či Bertolta Brechta.

Dve významné hry, ktoré tento zväzok obsahuje – *Tanec lesných duchov* (A Dance of the Forests, 1963) a *Smrť a kráľovský jazdec* (Death and the King's Horseman, 1975), sú jedinečným príkladom Soyinkovho skúmania stretu tradičných afrických hodnôt a vplyvu západnej kultúry. Tematicky sú komentárom a kritikou sveta politickej tyranie a zneužívania moci, alebo zviditeľnením nepochopenia úlohy smrti v ľudskom živote a podceňovania tradičných afrických rituálov predstaviteľmi západnej moci (*Smrť a kráľovský jazdec*), či ako v *Tanci lesných duchov* tematizujú otázku ľudskej identity a príslušnosti ku komunite prostredníctvom rituálu.

Wole Soyinka – dramatik, básnik, prozaik a esejista

Wole Soyinka, laureát Nobelovej ceny za literatúru v roku 1986, počas svojej kariéry vydal vyše štyridsať diel a je stále aktívny vo viacerých medzinárodných umeleckých a ľudskoprávných organizáciách. Soyinka je pôvodom Joruba – narodil sa a vyrastal v Nigérii. Vzdelanie získal v Nigérii a vo Veľkej Británii a počas svojho života pôsobil na mnohých univerzitách po celom svete. Je emeritným profesorom literárnej komparatistiky na Obafemi Awolowo University v Nigérii, čestným celoživotným profesorom Churchill College – University of Cambridge vo Veľkej Británii a profesorom The Hutchins Center for African and African American Research – Harvard University v USA. V súčasnosti pôsobí tiež ako profesor spoločenských a humanitných vied na New York University Abu Dhabi.

Wole Soyinka je predovšetkým dramatik, no jeho dielo zahŕňa množstvo literárnych žánrov – od poézie cez drámu a prózu až po eseje. Vo svojich dielach sa zameriava najmä na skúmanie ľudského stavu v dichotómii moci a slobody. Jeho dvojzväzková zbierka esejí, ktorá vyšla v marci 2023 pod názvom *Of Power And Freedom* (O moci a slobode), zahŕňa takmer polstoročie reflexii práve na túto, ale aj iné témy, ktoré presahujú rôzne kultúry, politiky a dejiny.

Soyinka sa nedávno vrátil na scénu prozaického žánru textom *Chronicles From The Land Of The Happiest People On Earth* (Kroniky z krajiny najšťastnejších ľudí na Zemi), ktorý bol zaradený do stovky najvýraznejších próz roku 2021 a bol preložený do viacerých jazykov.

Prvé dejstvo

Prázdna čistina uprostred lesa. Zrazu sa začne akoby dvíhať zem a cez hlinu vystrčí hlavu Mŕtva žena. Neďaleko od nej sa spod zeme objaví hlava Mŕtveho muža. Obaja pomaly vyjdú na povrch. Muž je zavalitý a nafúknutý, na sebe má zastaraný, teraz už plesnivý, odev bojovníka. Žena je tehotná. Keď vstanú, ako by načúvali, jeden druhého však, zdá sa, nevidia. Krátko na to príde na scénu Adenebi a prejde popri Mŕtvom mužovi.

Mŕtvy muž Ujmete sa môjho prípadu, pane? (*Adenebi sa na neho vy-
lakane zahľadí a odbehne preč.*)

Mŕtvy muž (*pokrúti hlavou*) Myslel som, že nás očakávajú. (*Obaja sa
pokúšajú z okolia zistiť, kde sú.*)

Mŕtva žena Sme tu správne.

Mŕtvy muž ... ibaže by som sa vyhrabal priskoro. Cesta je dlhá a prejde
na nej toľko času.

Mŕtva žena Nik ma nevíta, ale viem, že som tu správne.

Vojde Obaneji a prejde popri žene.

Mŕtva žena Ujmete sa môjho prípadu?

*Obaneji sa zastaví a zamyslene si ich prezrie. Mŕtvy muž k nemu, pozorne
načúvajúc, rýchlo podíde. Obaneji odíde preč, no neprestáva na nich
hľadiť.*

Mŕtva žena Nádejala som sa, že by mohol. Dlho nad tým premýšľal.

Demoke vojde vo veľkom zhone.

Mŕtva žena Ujmete sa môjho prípadu?